

I KVARTALNI IZVEŠTAJ

Maj 2023

Urednica: Jelena Bojović

Publikaciju pripremili: Jelena Rančić, Miloš Jovanović

Autori: Dušan Vasiljević, Slobodan Krstović, Jasmina Radovanović, Marko Danon,
Irena Đorđević

SADRŽAJ

UVOD	2
INICIJATIVE NALED-a I UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA VLADE	3
REGULATORNA AKTIVNOST U I KVARTALU 2023	5
Porezi i neporeske dažbine	5
Preduzetništvo	7
Inovacije	10
Digitalizacija	11
Javne nabavke	13
Imovina i investicije	13
Hrana i poljoprivreda	19
Zdravstvo	20
Zaštita životne sredine	20
Energetika	21
SPROVOĐENJE PREPORUKA SIVE KNJIGE	23
ANEKS – LISTA USVOJENIH PROPISA	24

UVOD

Prvi kvartal 2023. godine odlikuje regulatorna aktivnost vrlo visokog intenziteta, slično kao u četvrtom kvartalu prošle godine. U periodu od januara do kraja marta izmenjeno je i doneto 57 propisa, od čega se 6 odnosi na Zakone – pet iz nadležnosti Ministarstva pravde i jedan u nadležnosti Ministarstva privrede, dok su ostatak podzakonski akti (Uredbe, Pravilnici, Odluke, itd.). Tokom prvog tromesečja nije rešena ni jedna preporuka iz Sive knjige 15, iako su preduzeti značajni koraci u pravcu izmene regulatornog okvira. Više informacija o konkretnim preporukama za koje se očekuje rešavanje tokom ove godine možete pronaći u trećem delu izveštaja.

Za razliku od poslednjeg kvartala prošle godine, kada je najviše donetih regulatornih propisa bilo u oblasti poreza i neporeskih dažbina, tokom prva tri meseca ove godine najveći broj propisa donet je u oblasti hrane i poljoprivrede (15). U oblasti zdravstva doneto je 12 propisa, a u oblasti poreza i neporeskih dažbina 11 propisa, dok u oblasti javnih nabavki i energetike nije donet ni jedan propis. Detaljnija objašnjenja i informacije o najrelevantnijim izmenama, propisima u pripremi i inicijativama koje je NALED pokrenuo dati su u nastavku teksta, dok se u Aneksu nalazi spisak svih izmenjenih, usvojenih i donetih propisa tokom prvog tromesečja.

INICIJATIVE NALED-A I UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA

U ovoj sekciji Vam predstavljamo ključne informacije o pokrenutim inicijativama od strane NALED-a ka predstavnicima javne vlasti u cilju unapređenja poslovnog okruženja u Republici Srbiji.

- Ključna inicijativa NALED-a odnosi se na **sveobuhvatno rešavanje višedecenijskih imovinsko-pravnih pitanja** koja blokiraju nove investicije, gde je u saradnji sa članovima Saveza za imovinu i investicije predloženo rešavanje pitanja ozakonjenja kroz masovnu legalizaciju i digitalizaciju, donošenje autentičnog tumačenja za sporni član 95. nekadašnjeg Zakona o zadrugama kojim bi se na jedinstven način rešili postojeći sporovi, ali i pomogla građevinska industrija i uspostavljanje Sistema eProstor. Kroz projekat finansiran od strane Švedske razvojne agencije (SIDA), NALED radi na izradi dokumenta „Okvirni predlog sveobuhvatne reforme upravljanja i raspolaganja nepokretnostima“, koji će obuhvatiti sve navedene probleme i biti pokretač promena u tim oblastima.
- U prvom tromesečju NALED je, zajedno sa članovima Saveza za imovinu i investicije, intenzivno sprovodio niz aktivnosti vezanih za tzv. „**zelenu agendu**“ i **prelazak na obnovljive izvore energije**, u okviru programa koji je podržan od strane USAID-ovog projekta Better energy. Kroz saradnju sa Ministarstvom rudarstva i energetike, energetske preduzećima, akademskom zajednicom, komunalnim preduzećima, predstavnicima kupaca-proizvođača i drugim stejkholderima, NALED je pripremio analitički okvir i dao preliminarne preporuke za poboljšanje trenutnog položaja kupaca-proizvođača električne energije, ne samo za domaćinstva i privredu, već i za stambene zajednice kako bi se stimulisalo povećanje broja kupaca-proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora i dao doprinos održivom razvoju.
- NALED je početkom godine, inicirao **ponovno uspostavljanje Koordinacionog tela za digitalizaciju u zdravstvenom sistemu** Vlade Republike Srbije. Koordinaciono telo je uspostavljeno i prvi sastanak je održan u martu 2023 (više u sledećem kvartalnom izveštaju).

Kao prioritetni projekti predloženi su: eBolovanje, eUput, stavljanje leka na tržište i kliničke studije.

- Tokom prvog kvartala, **članovi i predstavnici Izvršne kancelarije NALED-a uključeni su u Radne grupe Vlade:**
 - Radna grupa Ministarstva finansija, za izmenu Zakona o javnim nabavkama
 - Radna grupa Ministarstva informisanja i telekomunikacija, za izmenu Zakona o informacionoj bezbednosti
 - Radna grupa Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, za izmenu Zakona o volontiranju
 - Radna grupa Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, za izradu novog Zakona o radnim praksama
 - Radna grupa Ministarstva zdravlja, za podršku Agenciji za lekove i medicinska sredstva za unapređenje procedura i njihovo sprovođenje
 - Radne grupe Ministarstva zdravlja, za uspostavljanje integrisanog zdravstvenog informacionog sistema, jedna u domenu izmena regulatornog okvira i druga u oblasti standarda i arhitekture
 - Radna grupa Ministarstva pravde, za izradu Nacrta Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije za period 2023-2028. godine
 - Radna grupa Ministarstva unutrašnjih poslova, za izradu Pravilnika o testiranju autonomnog vozila
 - Radna grupa Ministarstva za brigu o porodici i demografiju, za izmene Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom
 - Radna grupa Ministarstva zaštite životne sredine, za izradu nove Strategije zaštite životne sredine sa Akcionim planom.

REGULATORNA AKTIVNOST U I KVARTALU

Porezi i neporeske dažbine

Vlada Srbije je 09. marta usvojila [Program za suzbijanje sive ekonomije 2023 – 2025. godine \(„Službeni glasnik RS“, br. 21/2023\)](#). Program je izrađen u širokom konsultativnom procesu, kroz koordinaciju i saradnju državnih institucija, privatnog sektora i nevladinih organizacija. Programom su planirane 23 mere koje su grupisane pod tri posebna cilja: 1) Jačanje kapaciteta inspekcija i prekršajnih sudova radi poboljšanja efikasnosti u otkrivanju slučajeva sive ekonomije, kroz mere usmerene na unapređenje procedura i efikasnosti rada sudova, položaja inspektora, uspostavljanje potpune funkcionalnosti sistema eInspektor, itd.; 2) Unapređenje poreskog nadzora i prijave, za čije postizanje su planirane mere koncentrisane na unapređenje kapaciteta jedne od ključnih institucija za otkrivanje slučajeva sive ekonomije - Poreske uprave. Poseban fokus je stavljen na pružanje podrške Poreskoj upravi u implementaciji dve velike reforme, eFiskalizacija i eFakture; 3) Fiskalno i administrativno rasterećenje legalnog poslovanja, kroz realizaciju mera i podsticaja za privredu i građane da svoje delatnosti obavljaju legalno, kao i mera usmerenih na razvoj bezgotovinskih plaćanja, edukaciju, uvođenje onlajn registra parafiskala i drugih neporeskih dažbina, i sl. Program će biti operacionalizovan kroz Akcioni plan, koji će biti donet u roku od 90 dana od dana usvajanja Programa.

Ministarstvo finansija je 31. januara i 24. februara izmenilo i dopunilo [Pravilnik o porezu na dodatu vrednost \(„Službeni glasnik RS“, br. 37/2021-112, 64/2021-39, 127/2021-55, 49/2022-29, 59/2022-74, 7/2023-3, 15/2023-47\)](#), koji je stupio na snagu 01. marta ove godine. Pravilnik je dopunjen tako što je propisano da se, u slučajevima zamene robe ili davanja uzorka, kada vrednost nije izražena u novcu, a postoji potreba za određivanjem osnovice za obračun PDV-a, uzima vrednost koja nije niža od nabavnih cena na tržištu sličnih usluga ili proizvoda. Takođe, izmenom je propisano da se prilikom izvoza dobara prihvataju elektronski i papirni oblici dokumenata, kao što su izvozne deklaracije, elektronske fakture (koje moraju biti odštampane), deklaracije o carinskom skladištenju, deklaracije za ponovni izvoz i dr. Propisano je da, ukoliko se za robu izdaje elektronska faktura, carinski organ overava odštampani primerak elektronske fakture koji je potvrđen potpisom, čime se sistemi

eFaktura i eFiskalizacije integrišu u druge sisteme olakšavajući poslovanje i otklanjajući nejasnoće. Uvodi se mogućnost poreskog oslobođenja za stalne poslovne jedinice stranih lica, koje su obveznici PDV-a i koje realizuju projekte finansirane iz sredstava kredita, odnosno zajma kroz podnošenje zahteva za dobijanje potvrde o poreskom oslobađanju. Dodatno, ukoliko se izdaje račun za promet koji je delom oporeziv PDV-om, dok delom nije, mora se jasno istaći distinkcija oba dela. Propisuje se da interni računi, u zavisnosti od toga da li su sačinjeni za promet, povećanje naknade ili pak avansa, moraju sadržati naziv, adresu i PIB lica koje ga je sačinilo, datum i redni broj sačinjavanja, naziv adresu i PIB lica koje vrši promet dobra, datum prometa, poresku osnovicu, poresku stopu koja se primenjuje i iznos obračunatog PDV-a. Propisano je da ukoliko se uz račun dostavlja dokument kao prilog tom računu, isti se ne može smatrati računom na osnovu koga nastaje poreska obaveza, kao i pravo na odbitak prethodnog poreza na taj način potvrđujući da je jedino račun validan dokument.

Ministarstvo finansija je 17. marta donelo [Pravilnik o poreskoj prijavi o obračunatom porezu samooporezivanjem i pripadajućim doprinosima na zaradu, odnosno drugu vrstu prihoda od strane fizičkog lica kao poreskog obveznika \(„Službeni glasnik RS”, br. 15/2016, 20/2018, 27/2019, 67/2022 i 21/2023\)](#), na osnovu koga će frilenseri, odnosno fizička lica koja ostvaruju prihode od autorskih i srodnih prava i prihode po osnovu ugovorene naknade za izvršeni rad, na koje se porez plaća samooporezivanjem, prijavljivati prihode po novom rešenju. Kako smo izvestili u [prethodnom Kvartalnom izveštaju](#), izmenama propisa je omogućeno frilenserima da od 2023. godine mogu da prijavljuju prihode na kvartalnom nivou i odaberu jedan od dva modela samooporezivanja za svaki kvartal za koji podnose poresku prijavu.

Prihode koje su frilenseri ostvarili u prvom kvartalu (od 1. januara do 31. marta 2023. godine) podnosiće na **Obrascu PP OPO** (Poreska prijava o obračunatom porezu samooporezivanjem i pripadajućim doprinosima na zaradu/dругu vrstu prihoda od strane fizičkog lica kao poreskog obveznika) ili na **Obrascu PP OPO-K** (Poreska prijava o obračunatom porezu samooporezivanjem i pripadajućim doprinosima na prihode ostvarene kvartalno, od strane fizičkog lica kao poreskog obveznika). Kako se navodi u Pravilniku, podnošenje poreske prijave na Obrascu PP OPO-K primenjivaće se čim se steknu tehnički uslovi, a do tada frilenseri mogu da podnose poresku prijavu PP OPO u elektronskom ili neposredno u pismenom obliku, u skladu sa novim režimom samooporezivanja. Dodatno, poreska prijava na Obrascu PP OPO-K će se podnositi za prihode koje

frilenseri ostvare od drugog kvartala 2023. pa nadalje. Prijava na Obrascu PP OPO-K biće jednostavnija i zahtevaće unos četiri grupe podataka – unosiće se podatak o tome da li je frilenser rezident, podaci o prihodima ostvarenim na teritoriji Republike Srbije ili na teritoriji druge države, podatak o drugom osnovu po kome ostvaruje pravo na zdravstveno osiguranje i odabir jednog od dva modela samooporezivanja. Takođe, prijavu prihoda umesto frilensera može podneti i njihov knjigovođa ili ovlašćeno lice.

Preduzetništvo

Vlada Republike Srbije donela je 9. februara [Uredbu o utvrđivanju Programa podrške razvoju poslovne infrastrukture \("Službeni glasnik RS", br. 11/2023\)](#) u kome je opredelila preko 790 miliona dinara, za realizaciju mera infrastrukturnog opremanja i unapređenja infrastrukturnih kapaciteta. Za realizaciju Programa zaduženo je Ministarstvo privrede. U pitanju su dve mere: mera infrastrukturnog opremanja zona poslovanja i povezivanja zona poslovanja sa okruženjem u oblasti saobraćajne, komunalne, elektroenergetske i energetske infrastrukture, objekata (zgrada), itd., kao i mera unapređenja infrastrukturnih kapaciteta, u cilju razvoja turizma i drugih privrednih delatnosti.

Cilj Programa je unapređenje razvojnog potencijala jedinica lokalnih samouprava kroz stvaranje povoljnih uslova za privlačenje investicija, unapređenje privrednog ambijenta i otvaranje novih radnih mesta. Podnosilac prijave projekta može biti jedinica lokalne samouprave na čijoj teritoriji je planirana realizacija određenog projekta, a ukoliko projekat realizuje više jedinica lokalne samouprave, podnosilac prijave projekta su jedinice lokalne samouprave koje zajedno realizuju projekat. Takođe, podnosilac prijave može podneti po jednu prijavu projekta za svaku meru Programa.

Ministarstvo privrede učestvuje u finansiranju projekta u određenom procentu u zavisnosti od stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave (do 60% za JLS koje pripadaju prvoj i drugoj grupi razvijenosti i do 100% za JLS u trećoj i četvrtoj grupi). Takođe, Ministarstvo raspisuje dva javna poziva za podnošenje prijave projekta – na početku prvog kvartala 2023. godine i krajem drugog

kvartala 2023. godine. Prvi javni poziv bio je otvoren od 21. februara do 7. marta¹, a potrebna dokumentacija za prijavu projekata, kriterijumi i ocenjivanje i odabir projekata detaljnije su opisani u Uredbi. Za projekte prijavljene do kraja drugog kvartala sredstva će biti opredeljena u budžetu naredne, 2024. godine.

I ove godine, u cilju sistemske podrške sektoru mikro, malih, srednjih preduzeća i preduzetnika, Vlada Republike Srbije je donela 2. marta [Uredbu o utvrđivanju Programa standardizovanog seta usluga za mikro, mala i srednja preduzeća i preduzetnike u 2023. godini koji se realizuje preko akreditovanih regionalnih razvojnih agencija \("Službeni glasnik RS", br. 18/2023\)](#) kojom su opredeljena sredstva u iznosu od 42 miliona dinara za unapređenje dostupnosti, obima i kvaliteta usluga podrške za poslovanje pomenutog sektora.

Program sprovodi Ministarstvo privrede u saradnji sa Razvojnoum agencijom Srbije. Preko akreditovanih regionalnih razvojnih agencija pružaju se četiri grupe standardizovanih usluga: obuke, savetodavne usluge, mentoring i paket usluga za mlade i žene preduzetnice. Sredstva će se odobravati samo za one aktivnosti koje su započete od 4. marta ove godine i čiji je vremenski plan sprovođenja do 31. decembra 2023. godine.

Vlada Republike Srbije donela je 2. marta [Uredbu o utvrđivanju Programa podsticanja regionalnog i lokalnog razvoja u 2023. godini \("Službeni glasnik RS", br. 18/2023\)](#). Program sprovodi Ministarstvo privrede, a ukupna opredeljena sredstva iznose 15 miliona dinara za meru sufinansiranja godišnje članarine jedinica lokalnih samouprava za rad i poslovanje akreditovanih regionalnih razvojnih agencija. Pravo na podnošenje zahteva imaju jedinice lokalne samouprave koje su razvrstane u treću i četvrtu grupu razvijenosti, odnosno devastirana područja i jedinice lokalne samouprave iz Regiona Kosova i Metohije, a koje su uplatile godišnju članarinu za rad i poslovanje akreditovanih regionalnih razvojnih agencija. Popunjen obrazac zahteva podnosi se Razvojnoj agenciji, u dva primerka, najkasnije do 5. oktobra 2023. godine. Sufinansiranje iznosa članarine vrši na sledeći način: 1) od 25% godišnje članarine za jedinice lokalne samouprave razvrstane u treću grupu; 2) od 50% godišnje članarine za jedinice lokalne samouprave razvrstane u četvrtu grupu; 3) od 75% godišnje članarine za

¹ Više informacija može se pronaći na web sajtu Ministarstva privrede: <https://privreda.gov.rs/usluge/javni-pozivi/javni-poziv-za-prijavu-projekta-za-program-podske-razvoju-poslovne-infrastrukture>

jedinice lokalne samouprave razvrstane u devastirana područja i za jedinice lokalne samouprave iz Regiona Kosova i Metohije.

Sa ciljem ostvarivanja kontinuiteta javnih politika u domenu sektora MSPP, Ministarstvo privrede je tokom marta 2022. godine započelo rad na novom dokumentu javne politike – Strategija za razvoj MSPP za period 2023 – 2027. godine, o čemu smo pisali u [II kvartalnom izveštaju prošle godine](#)². U periodu od 30. januara do 20. februara 2023. godine Ministarstvo privrede sprovelo je javnu raspravu o [Predlogu strategije za razvoj MSPP za period od 2023. do 2027. godine, sa Akcionim planom](#). NALED je dostavio komentare na Predlog strategije, od kojih je jedan predlog da se razmotri uvođenje multi-kompensacije (multilateralne kompensacije), koja ima potencijal da otkloni višemesečne zastoje u naplati potraživanja. Predlog je da se, u cilju povećanja likvidnosti i smanjenja unutrašnjeg duga, propiše obavezna multilateralna kompensacija, kao i mogućnost sprovođenja bilateralnih i multilateralnih cesija i prodaje potraživanja.

Dodatno, NALED je predložio donošenje posebnog zakona koji će urediti stečaj preduzetnika, budući da u Srbiji nije propisana mogućnost stečaja preduzetnika iako je ovo rešenje široko prisutno u uporednoj praksi. Osnovni cilj stečaja preduzetnika je da se omogući “novi početak” preduzetnika, odnosno ponovno otpočinjanje poslovanja uz oslobođenje od odgovornosti za izvršenje dela obaveza, čime se otvara veliki privredni potencijal. Napominjemo da je u modernim tržišnim ekonomijama sve prisutnija mogućnost stečaja i fizičkih lica, kroz koje se ta lica po pravilu oslobađaju obaveza prema javnom i finansijskom sektoru, međutim ova tema još uvek nije aktuelizovana. Ministarstvo privrede objavilo je 3. marta [Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi](#) u kome je prihvaćen predlog da se stečaj preduzetnika uredi posebnim zakonom.

Konačno, kroz izmenu [Zakona o bankama](#) NALED je predložio uvođenje sveobuhvatnog pravnog okvira kako bi se olakšalo uvođenje nebankarskih finansijskih instrumenata, i to putem osnivanja finansijskih zadruga/kreditnih unija i mikrofinansijskih/mikrokreditnih društava, s obzirom da važećim zakonodavnim okvirom nije propisana mogućnost osnivanja navedenih organizacionih oblika. Nakon konsultacija i izjašnjenja Narodne banke Srbije, Ministarstvo privrede nije prihvatilo

² Više o početku izrade Predloga Strategije možete pročitati u II Kvartalnom izveštaju: <https://naled.rs/htdocs/Files/10212/II-Kvartalni-izvestaj-jul-2022.pdf>

predlog da se uspostavi sveobuhvatan pravni okvir za uvođenje nebankarskih finansijskih instrumenata. Predlog o razmatranju uvođenja multi-kompensacije prosleđen je na izjašnjenje Ministarstvu finansija, čiji odgovor nije objavljen do momenta pisanja ovog izveštaja.

Inovacije

Podsticanje kupovine električnih i hibridnih automobila, u cilju poboljšanja kvaliteta vazduha i unapređenja životne sredine predstavlja važnu aktivnost Ministarstva zaštite životne sredine, već četvrtu godinu za redom. Vlada Republike Srbije donela je 2. marta [Uredbu o uslovima i načinu sprovođenja subvencionisane kupovine novih vozila koja imaju isključivo električni pogon, kao i vozila koja uz motor sa unutrašnjim sagorevanjem pokreće i električni pogon \(hibridni pogon\) \("Službeni glasnik RS", br. 18/2023\)](#). Pravo na subvencionisanu kupovinu vozila imaju pravna lica, preduzetnici i fizička lica, a zahtev se podnosi Ministarstvu zaštite životne sredine najkasnije do 31. oktobra ove godine. Ovo pravo nemaju pravna lica i preduzetnici koji su ostvarili, odnosno koji ostvare pravo na subvencionisanu nabavku putničkih vozila za potrebe obnove voznog parka taksi prevoza kao javnog prevoza. Uredba se odnosi na podsticaje za kupovinu novih vozila koja nisu bila u upotrebi i nisu bila registrovana do dana podnošenja zahteva za subvencionisanu kupovinu. U ovu grupu spadaju sledeće vrste vozila: L – mopedi, motocikli, tricikli, četvorocikli; M – vozila za prevoz lica (putničko vozilo koje ima najviše devet mesta za sedenje uključujući i sedište vozača); N – teretna vozila (vozilo čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 3,5 t.). Kada je reč o subvencijama, u pitanju su iznosi od: Kada je reč o subvencijama, u pitanju su iznosi od 250 evra za mopede i lake tricikle; 500 evra za motocikle, motocikle sa bočnim sedištem, teške tricikle, lake i teške četvorocikle, i 2.500, 3.500 i 5.000 evra za kupovinu putničkih i teretnih vozila, zavisno od vrste pogona (hibridni i električni).

U skladu sa navedenom Uredbom koja je usvojena 2020., 2021. i 2022. godine NALED je u [Sivoj knjizi inovacija](#) (7.8. Subvencionisati nabavku električnih bicikala) predlagao da se Zakonom o budžetu Republike Srbije planiraju sredstva namenjena subvencijama za kupovinu novih električnih bicikala i da se uredbama kojima se na godišnjem nivou propisuju uslovi subvencionisanja kupovine novih električnih i hibridnih vozila propišu uslovi za subvenciju kupovine električnih bicikala, budući da su električni bicikli jedina električna vozila koja se proizvode u Srbiji i koja su prema [Pravilniku o podeli motornih i priključnih vozila i tehničkim uslovima za vozila u saobraćaju na putevima](#) svrstana u

kategoriju K3, a nisu predmet Uredbe. Međutim, preporuka nije usvojena budući da novom Uredbom iz marta 2023. godine nije propisano subvencionisanje električnih bicikala.

Vlada Republike Srbije usvojila je 24. marta [Zaključak o usvajanju etičkih smernica za razvoj, primenu i upotrebu pouzdane i odgovorne veštačke inteligencije](#) („Službeni glasnik RS”, br. 23/2023) čiji je cilj uvođenje preventivnog mehanizma koji će omogućiti odgovoran razvoj te vrste inteligencije. Smernice su izrađene u skladu sa međunarodnim standardima, kroz rad radne grupe eksperata iz privatnog, akademskog i nevladinog sektora, i nisu obavezujuće.

Donošenje smernica ima za cilj da obuhvati najširi spektar učesnika u ekosistemu veštačke inteligencije, a odnosi se na lica koja rade na razvoju i primeni sistema veštačke inteligencije, lica koja primenjuju sisteme veštačke inteligencije (pre svega u svom radu koji uključuje i interakciju s drugim licima, na primer, učesnicima na tržištu), lica koja koriste sisteme veštačke inteligencije (na primer, koriste sisteme radi ostvarivanja neke javne usluge ili su deo grupe za istraživanje retkih bolesti čiji se medicinski podaci obrađuju kao deo strategije Republike Srbije za podizanje nivoa zdravlja nacije) i konačno, na opštu javnost, u najširem smislu. U Etičkim smernicama je navedeno šta se sve smatra visokorizičnim sistemima u oblasti veštačke inteligencije i u kojim oblastima. Tako se pod visokorizičnim sistemom smatra sistem koji ima tendenciju da neposredno ili posredno krši principe i uslove propisane Etičkim smernicama, ali ne nužno da to i čini. Kada je reč o oblastima, visokorizičnim sistemima smatraju se sistemi veštačke inteligencije u oblasti biometrijske identifikacije, upravljanja kritičnom infrastrukturom, obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva, krivičnog gonjenja, pravosuđa i sl.

Članovi i partneri NALED-a imali su jedinstvenu priliku da, tokom trajanja javne rasprave o pomenutom dokumentu, budu učesnici događaja na kojem su predstavljene ideje i ciljevi Etičkih smernica.

Digitalizacija

U skladu sa [Zakonom o postupku registracije u Agenciji za privredne registre](#) (“Službeni glasnik RS”, br. 105/2021) i [Zakonom o privrednim društvima](#) (“Službeni glasnik RS”, br. 109/2021), **podsećamo da odredbe člana 24 Zakona o postupku registracije u Agenciji za privredne registre i člana 21 Zakona o privrednim društvima stupaju na snagu krajem maja, ta de će privredni subjekti biti u obavezi da otvore nalog na Portalu eUprava i postanu korisnici eSandučeta**, programa za prijem dokumenta u

elektronskom obliku, s obzirom da će im od tog datuma sva obaveštenja, rešenja, izveštaji i druga dokumentacija stizati samo u digitalnom formatu, u ličnom eSandučetu.

Vlada Republike Srbije je 10. februara usvojila [Predlog Zakona o elektronskim komunikacijama](#), koji se trenutno nalazi u proceduri usvajanja u Skupštini Srbije. Osnovni cilj tog zakona jeste razvoj elektronskih komunikacija na celoj teritoriji Republike Srbije, upotreba mreža nove generacije i unapređenje kvaliteta usluga. Zakonom je uvedena i obavezna registracija prepaid korisnika koja postoji u svim zemljama EU. Članovi NALED-a su davali predloge za izmene i dopune, među kojima se, pored obavezne prepaid registracije, ističe i predlog uvođenja eRačuna prilikom plaćanja usluga telekooperateru, kao elektronskog načina dostavljanja računa građanima, čime će se uštedeti troškovi štampanja i dostave tih računa u papiru, a plaćanje vršiti na jednostavniji i brži način.

[Izmenjena Strategija razvoja digitalnih veština u Republici Srbiji za period od 2020. do 2024. godine](#), kao i propratni [Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja digitalnih veština u periodu 2023-2024. godine](#) („Službeni glasnik RS“, br. 8/2023) usvojeni su 3. februara ove godine.

Odlukom su izmenjene bazne i ciljne vrednosti, pokazatelji rezultata, kao i nazivi pojedinih aktivnosti, a od posebnog značaja je to što je NALED uključen u sprovođenje četiri aktivnosti, zajedno sa partnerima iz države i civilnog sektora, tokom 2024. godine, i to:

1. Praćenje potreba tržišta rada putem analize za digitalnim veštinama (po granama privrede), u okviru koje je propisana saradnja NALED-a, Ministarstva informisanja i telekomunikacija i Privredne komore Srbije;
2. Analiza potreba za stručnim usavršavanjem javnih službenika koja uključuje i digitalne kompetencije na nacionalnom i lokalnom nivou, koja podrazumeva saradnju NALED-a i Nacionalne akademije za javnu upravu;
3. Identifikovanje i nagrađivanje digitalnih šampiona među poslodavcima u oblastima ulaganja u digitalne veštine zaposlenih, u okviru koje je propisana saradnja NALED-a, Ministarstva informisanja i telekomunikacija, Privredne komore Srbije i Propulsion-a;
4. Podsticanje zajedničkih projekata javnog i privatnog sektora radi unapređenja digitalnih veština, koja predviđa saradnju NALED-a, Ministarstva informisanja i telekomunikacija, Fondacije Mreža za sajber bezbednost i Elektrotehničkog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Takođe, Vlada Srbije je 20. februara usvojila i dve veoma važne uredbe - [Uredbu o klasifikaciji dokumentarnog materijala sa rokovima čuvanja](#) i [Uredbu o izmeni i dopuni Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave \(„Službeni glasnik RS“, br. 14/2023\)](#), koje su uvele novi način klasifikacije dokumentarnog materijala nastalog u radu državnih, lokalnih i pokrajinskih institucija i donele potrebne izmene koje će omogućiti uspostavljanje i rad softverskog rešenja eArhiv od 1. januara 2024. godine. Ovo softversko rešenje omogućiće pohranjivanje dokumenata u elektronskom obliku, umesto dosadašnje prakse koja se bazira na tradicionalnom čuvanju dokumenata, a koje podrazumeva stalnu potrebu za proširenjem arhivskih prostorija. Istovremeno, biće omogućena i veća dostupnost tih dokumenata po zahtevu stranaka.

Javne nabavke

U periodu od 21. februara do 3. marta 2023. godine Kancelarija za javne nabavke sprovela je konsultacije o Nacrtu Akcionog plana za 2023. godinu za sprovođenje [Programa razvoja javnih nabavki u Republici Srbiji za period 2019-2023. godine](#). Polovinom marta Kancelarija je objavila Izveštaj o rezultatima sprovedenih konsultacija o Nacrtu akcionog plana za 2023. godinu, kao i Tabelu sa primedbama i obrazloženjem. Prihvaćeni komentari su ugrađeni u tekst Nacrta AP, a kompletan izveštaj i tekst nacrta Akcionog plana za 2023. godinu su dostupni na sledećem [linku](#).

Nacrt Akcionog plana za 2023. godinu predstavlja dokument javne politike, izrađen u skladu sa Zakonom o planskom sistemu, kojim se konkretizuju mere usmerene na razvoj sistema javnih nabavki u Republici Srbiji za 2023. godinu. Jedna od ključnih aktivnosti koja je definisana ovim dokumentom jeste izmena i dopuna Zakona o javnim nabavkama. NALED je Rešenjem Ministarstva finansija od 24. marta 2023. godine postao član radne grupe za pripremu teksta Nacrta zakona o izmenama i dopunama zakona o javnim nabavkama, a usvajanje zakona od strane Narodne skupštine se očekuje u četvrtom kvartalu ove godine.

Imovina i investicije

Narodna skupština Republike Srbije usvojila je 09. februara 2023. godine, set pravosudnih zakona i to:

[Zakon o Visokom savetu sudstva \(„Službeni glasnik RS“, br. 10/2023\)](#) propisuje da će Visoki savet sudstva i dalje imati 11 članova, od kojih je šest članova iz redova sudija i biraju ih sudije, četiri člana

su istaknuti pravници koje bira Narodna skupština Srbije i predsednik Vrhovnog suda, kao član po položaju. Takođe, propisano je i da Etički odbor Visokog saveta sudstva bude stalno radno telo koje će se starati o poštovanju i primeni Etičkog kodeksa.

[Zakonom o sudijama \(„Službeni glasnik RS“, br. 10/2023\)](#) propisano je da sudije na sudijsku funkciju bira Visoki savet sudstva i da se protiv te odluke može izjaviti žalba Ustavnom sudu. Visoki savet sudstva vrši izbor predsednika suda, kao i sudija porotnika iz čijeg je izbora izuzeto Ministarstvo pravde. Sudijska funkcija je stalna i može prestati samo u slučajevima propisanim zakonom i Ustavom. Zakon propisuje i da se predmeti poveravaju sudiji na osnovu godišnjeg rasporeda poslova u sudu ali vodeći računa o složenosti predmeta. Usvojenim Zakonom izmenjena su pravila o udaljenju sudija, tako da sada odluku o udaljenju donosi Visoki savet sudstva što je u skladu sa novim ustavnim položajem tog organa.

[Zakon o javnom tužilaštvu \(„Službeni glasnik RS“, br. 10/2023\)](#) uvodi u pravosudni sistem Visoki savet tužilaštva, koji zamenjuje nekadašnje Državno veće tužilaca. Propisano je da Vrhovnog javnog tužioca bira Narodna skupština na predlog Visokog saveta tužilaštva na period od šest godina, da glavnog javnog tužioca bira Visoki savet tužilaštva, takođe na period od šest godina, dok javnog tužioca bira Visoki savet tužilaštva na stalnu javnotužilačku funkciju u javnom tužilaštvu. Broj javnih tužilaca u svakom javnom tužilaštvu utvrđuje Visoki savet tužilaštva. Propisano je da dosadašnji zamenici javnih tužilaca postaju javni tužioci, tako da od sada oni postaju samostalni u postupanju, što znači da oni pored toga što kao i do sada sprovode postupke na kraju donose i odluke iz nadležnosti javnog tužilaštva.

[Zakon o Visokom savetu tužilaštva \(„Službeni glasnik RS“, br. 10/2023\)](#) propisuje način rada novog tela koje je zamenilo dosadašnje Državno veće tužilaca. Ovim zakonom se uređuju uslovi i postupak za izbor člana Saveta, trajanje mandata i prestanak te funkcije, kao i obezbeđenje uslova i sredstava za rad Saveta. Propisano je da Savet ima 11 članova, i to pet članova je iz redova tužilaca koje biraju nosioci javnotužilačke funkcije, četiri člana koji su istaknuti pravници koje bira Narodna skupština, dok su dva člana Vrhovni javni tužilac i ministar nadležan za pravosuđe, kao članovi po položaju.

[Zakon o uređenju sudova \(„Službeni glasnik RS“, br. 10/2023\)](#) uređuje osnivanje, ukidanje, stvarnu nadležnost suda, unutrašnje uređenje suda, sudsku upravu, sudsko osoblje, pravosudnu upravu, obezbeđenje suda i sredstva za rad sudova. Glavna novina koju donosi ovaj zakon tiče se Vrhovnog

kasacionog suda koji se zamenjuje Vrhovnim sudom, koji od trenutka konstituisanja Visokog saveta sudstva preuzima od Vrhovnog kasacionog suda zaposlene, sredstva i predmete rada i nastavlja sa radom kao Vrhovni sud. Na ovaj način je vraćen stari naziv sudu koji u najvišem stepenu odlučuje u sudskim postupcima.

Narodna skupština Republike Srbije usvojila je je 27. februara 2023. godine izmene [Zakona o centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika \("Službeni glasnik RS", br. 41/2018, 91/2019, 105/2021 i 17/2023\)](#). Tehnički problemi koji su se javili tokom razvoja softvera kojim bi se omogućilo da se istovremeno sa elektronskim osnivanjem Registrovanog subjekta izvrši i evidentiranje stvarnog vlasnika, bili su osnovni razlog za izmenu ovog zakona. Zbog napred navedenog odlaže se do 01. oktobra ove godine primena člana 3 stav 1. tačka 2a) podtačka (1), člana 7. stav 3 i člana 14a. Zakona o centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika, koji regulišu upravo obavezu osnivača da u postupku osnivanja registrovanog subjekta evidentira stvarnog vlasnika, kao i propisani prekršaji u slučaju izbegavanja evidentiranja podataka o stvarnom vlasniku registrovanog subjekta elektronskim putem. Na žalost, ni ovoga puta nije prihvaćena stara preporuka iz NALED-ovih ranijih izdanja Sive knjige da se u ovom zakonu briše zbunjujuća odredba člana 9. stav 2. Zakona, koja propisuje da: „Podaci o stvarnom vlasniku Registrovanog subjekta proizvode pravno dejstvo prema trećim licima narednog dana od dana objavljivanja tih podataka na internet strani (portalu) Agencije.“ Naime, evidentiranje stvarnih vlasnika ne zavisi od lica koja su kao takva upisana u ovu evidenciju, već od zakonskog zastupnika čija je obaveza da izvrši to evidentiranje. U tom smislu lice koje je registrovano kao stvarni vlasnik ne mora ni znati za taj podatak, a ovakva odredba za njega stvara obaveze prema trećim licima, a skida odgovornost sa faktičkog stvarnog vlasnika koji nije upisan u evidenciju. Napominjemo da je osnovna svrha ove edencije trebala da bude informativna, u cilju sprečavanja pranja novca, poreske evazije i transparentnosti podataka o stvarnim vlasnicima kapitala, a ne da konstituiše bilo kakvu odgovornost upisanih stvarnih vlasnika prema trećim licima.

Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture sprovelo je u periodu od 30. januara do 20. februara 2023. godine, javnu raspravu o [Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o planiranju i izgradnji \(„Službeni glasnik RS“, br. 72/09, 81/09 - ispr., 64/10 - odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 - odluka US, 50/13 - odluka US, 98/13 - odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - dr. zakon, 9/20 i 52/21.\)](#). Nacrtom je predloženo ukidanje naknade za konverziju za određenu kategoriju lica, pre svega za sve one koji su zemljište stekli iz privatizacije, stečaja i izvršenja, dok bi ostala obaveza plaćanja naknade

za konverziju za sportska društva i udruženja, stambene i zemljoradničke zadruge, preostalih društvenih preduzeća i lica na koja se primenjuje Aneks G o sukcesiji. Predlog je prihvaćen, čime je usvojena ključna inicijativa NALED-ovog Saveza za imovinu i investicije da se ukine naknada za konverziju prava korišćenja u pravo svojine. Pored toga, Savez je u više navrata ukazivao da je Nacrtom, koji je bio na javnoj raspravi, nejasno kako će se predložene izmene sprovesti u katastru, što je u poslednjoj verziji dokumenta koji je poslat na mišljenje nadležnim organima velikim delom precizirano, u smislu da će se promena u katastru vršiti na osnovu potvrde Agencije za prostorno planiranje, u postupku izdavanja informacije o lokaciji, s tim da će te poslove vršiti Ministarstvo dok se Agencija ne uspostavi. Međutim, ostala su neka otvorena pitanja koja će se u praksi javljati, a koja poslednjom verzijom Nacrta nisu rešena, ukoliko se primenjuje princip spuštanja vlasništva sa objekta na parcelu, kao što su situacije izgradnje nelegalnog objekta na zemljištu korisnika. Značajno je napomenuti da je Nacrtom zakona propisano da će se započeti postupci konverzije okončani po novom zakonu, kao i da stranke u odnosu na koje je okončan postupak ali koje nisu platile naknadu za konverziju imaju pravo da tu konverziju ostvare bez naknade. Kada je reč o postupcima po kojima je naknada za konverziju već plaćena, stranka neće imati pravo na povraćaj isplaćene naknade, a u slučajevima kada je pravo korišćenja zamenjeno pravom zakupa u cilju građenja od strane ranijeg korisnika, taj korisnik ima pravo na konverziju bez naknade nakon što izmiri dospеле a neplaćene zakupnine.

Navedenim nacrtom zakona je usvojen još jedan predlog Saveza za imovinu i investicije koji se tiče povećanja odgovornosti ovlašćenih lica u postupcima izdavanja akata za izgradnju i to kroz podnošenje prekršajnih prijava protiv odgovornih lica koja ne izdaju akta za izgradnju u zakonom propisanim rokovima.

Takođe, predloženim izmenama člana 134 Nacrta zakona je propisano da resorno ministarstvo preuzima nadležnost u slučajevima kada organ jedinice lokalne samouprave u zakonom propisanom roku ne postupi po zahtevu za izdavanje građevinske dozvole, kao i u svim drugim slučajevima „ćutanja administracije“. Od izuzetnog značaja za investitore objekta čija je bruto razvijena građevinska površina preko 20.000m², je i mogućnost da izaberu pred kojim organom žele da se sprovodi objedinjena procedura, tako što im se omogućava da istu pokrenu ili pred ministarstvom nadležnim za građevinu ili pred JLS na čijoj teritoriji se gradi objekat.

Postupak izdavanja lokacijskih uslova je predloženim Nacrtom ubrzan, što je veoma značajno za sve koji grade na osnovu člana 69 Zakona o planiranju i izgradnji i to tako što je propisano da se lokacijski uslovi ne mogu osporavati nakon pravosnažnosti građevinske dozvole izdate na osnovu tih lokacijskih uslova.

Značajno je i to da je Nacrtom zakona dodat novi član 134a. koji reguliše pitanje izgradnje linijske infrastrukture od značaja za Republiku Srbiju i to tako što se tačno određuje i precizira ko može da bude investitor u tom slučaju, te da se taj investitor ima smatrati korisnikom eksproprijacije.

Takođe, izdavanje upotrebne dozvole je sada uslovljeno prilaganjem dokaza o kretanju, odnosno skladištenju građevinskog otpada uz zahtev za izdavanje upotrebne dozvole. Naime, ukoliko se takvi dokazi ne prilože upotrebna dozvola se neće izdati, što je samo jedan od doprinosa zelenoj agendi koja se sprovodi kroz izmene ovog Zakona, a koje obuhvataju i uvođenje energetske pasoša za objekte.

Još jedna preporuka NALED-a koja je usvojena kroz Nacrt zakona jeste mogućnost da republička inspekcija preuzme nadležnost od inspekcije jedinice lokalne samouprave, u slučaju kada postupak inspeksijskog nadzora ne bude završen u zakonom propisanom roku, a sve u cilju sprečavanja nelegalne gradnje i postizanja veće efikasnosti samog postupka. Još jedan od načina na koji se kroz ove izmene staje na put nelegalnoj gradnji jeste proširenje odgovornosti na vlasnika parcele na kojoj se gradi nelegalan objekat. Dakle, odgovornost za gradnju bez građevinske dozvole i prijavljenih radova snose izvođač radova, investitor i vlasnik parcele, a takođe naknadno pribavljena građevinska dozvola ne oslobađa odgovornosti navedena lica.

Izmenama zakona je predviđeno dalje unapređenje elektronskog sistema izdavanja građevinskih dozvola (CEOP) i uvođenje eProstora, što su takođe inicijative i predlozi NALED-a, odnosno Saveza.

Nacrt zakona propisuje da informaciju o lokaciji pored nadležnog organa može izdati i javni beležnik, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik koji je registrovan za izradu dokumenta prostornog i urbanističkog planiranja, što potvrđuje i da nije prihvaćen predlog Saveza da informacija o lokaciji bude dostupna svim svim profesionalnim korisnicima katastra bez naknade preko e-šaltera.

Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture je pripremlilo i **Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o postupku upisa u katastar nepokretnosti i vodova i Nacrta zakona o**

izmenama i dopunama Zakona o državnom premeru i katastru. NALED je resornom ministarstvu dostavio primedbe i sugestije na nacрте ovih propisa, a pre svega skrećući pažnju na neprihvatljivost predloženog rešenja da se upis prava po sudskim odlukama uslovljava unosom kroz Libru (jedinstveni integralni sistem pravosudnih organa) od strane sudova podataka koji nisu od značaja za sticanje prava. Naime, ne može se od sudova, kao obveznika dostave isprava po kojima se vrši upis promene prava u katastru, očekivati da utvrđuju građevinsku kategoriju objekata u odnosu na koje donose odluke, a unošenje JMBG u sudske odluke takođe ne bi trebao da bude uslov za upis prenosa prava ili zabrana raspolaganja u katastar. U suprotnom će Republika Srbija biti odgovorna za štetu svim licima u odnosu na koja ne budu sprovedeni upisi po sudskim odlukama koje u budućnosti budu sadržale takve manjkavosti. Moguće rešenje za ažuriranje podataka upisanih u katastar je zabeležba da je konkretan upis nepotpun, ali bi to bilo štetno rešenje za državu, odnosno republički budžet ako Službe katastra ne budu postupile po takvim ispravama. Takođe je ukazano na potrebu bližeg definisanja nadležnosti javnih beležnika da u vanparničnim postupcima utvrđuju validnost starih isprava sa nedostacima za upis u katastar, a sve u cilju rešavanja nagomilanih predmeta pred Službama katastra, što je uslov za ažuriranje katastra u pogledu naknadnih promena na tim nepokretnostima.

Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture je 23. marta objavilo javni poziv za učešće u javnoj raspravi o [Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o komunalnim delatnostima \("Službeni glasnik RS" br. 88/11, 104/16 i 95/18\)](#). Javna rasprava je sprovedena u periodu od 24. marta do 14. aprila 2023. godine, u formi tribina i diskusija u Novom Sadu, Nišu, Zaječaru, Kragujevcu i Beogradu. Nacrtom je propisana obaveza jedinice lokalne samouprave (JLS) da pribavi prethodnu saglasnost ministra nadležnog za komunalne poslove na odluku da kao komunalne odredi i druge delatnosti od lokalnog interesa. Ključne izmene odnose se i na razgraničavanje nadležnosti republičkih i opštinskih, odnosno gradskih komunalnih inspektora. Nacrtom se preciziraju obaveze inspektora i sprečavaju preklapanja nadležnosti koja su se do sada dešavale u praksi. Izmenama i dopunama Zakona o komunalnim delatnostima uvodi se novi član koji reguliše pogrebnu delatnost i propisuje uslove koje moraju da ispune svi privredni subjekti koji žele da obavljaju ovu delatnost. Takođe, propisuje se i obaveza formiranja komisije od strane resornog ministra koja proverava ispunjenost uslova i na osnovu čije odluke resorni ministar donosi rešenje o obavljanju pogrebne delatnosti. Na ovaj način uvešće se jedna vrsta kontrole i jedinice lokalne samouprave će konačno imati evidenciju koliki je broj privrednih subjekata koji se bave pogrebnom delatnošću na njihovoj teritoriji. Nacrtom zakona je dopunjen i deo koji se odnosi na međusobnu saradnju jedinica lokalne samouprave i to kroz mogućnost ustupanja obavljanja određene komunalne delatnosti drugoj

jedinici lokalne samouprave ili javnom preduzeću. Takođe, predloženim izmenama jedinice lokalne samouprave imaće mogućnost osnivanja budžetskog fonda za komunalnu infrastrukturu koji će služiti za izgradnju i investiciono održavanje objekata komunalne infrastrukture, a za čiji rad će se sredstva obezbediti putem davanja u zakup ili na korišćenje komunalne infrastrukture.

Republički geodetski zavod objavio je [servis za preuzimanje Adresnog registra](#) koji sadrži podatke o nazivima svih ulica i kućnim brojevima u Republici Srbiji. Adresni registar je uz Centralni registar stanovništva, Registar privrednih društava i Registar nepokretnosti jedan od ključnih državnih registara. Putem servisa za preuzimanje, pored podataka iz Adresnog registra mogu se preuzeti i podaci iz: Digitalnog katastarskog plana, Registra geografskih imena, Registra prostornih jedinica, Statističke teritorijalne jedinice, kao i podaci o zaštićenim kulturnim dobrima i Ustanovama kulture.

Hrana i poljoprivreda

Izmenom **Pravilnika o dodacima ishrani (dijetetski suplementi)** („Službeni glasnik RS“, br. 45/2022, 20/2023) dodatak ishrani kome je istekao rok upisa u bazu podataka može biti u prometu do isteka roka trajanja, ukoliko je stavljen u promet pre datuma isteka roka za upis. Subjekat u poslovanju hranom koji nije izvršio produženje upisa dodatka ishrani, može dodatak ishrani staviti u promet samo pre datuma isteka roka upisa u bazu podataka, a dodatak ishrani može biti u prometu do isteka roka trajanja, najduže 18 meseci od datuma isteka roka upisa. Dodatno, izmenom člana 18. Pravilnika subjekat u poslovanju hranom pre uvoza podnosi zahtev za upis dodatka ishrani u bazu podataka koju vodi ministarstvo nadležno za poslove zdravlja. Pored dosadašnje dokumentacije koju je subjekat dostavljao uz zahtev za upis dodatka ishrani, potrebno je da dostavi i podatke o nosiocu upisa, pored podataka o uvozniku i proizvođaču.

U pripremi su izmene i dopune **Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju** („Službeni glasnik RS“, br. 10/2013, 142/2014, 103/2015 i 101/2016), kojima je propisano da se postupak za ostvarivanje prava na podsticaje pokreće i vodi putem softverskog rešenja eAgrar. NALED je Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede dostavio komentare članova Saveza za hranu i poljoprivredu na nacrt ovog propisa čije se usvajanje očekuje u II kvartalu 2023. godine.

Zdravstvo

Vlada RS je donela **Odluku o obrazovanju Koordinacionog tela za digitalizaciju u zdravstvenom sistemu Republike Srbije** („Službeni glasnik RS” 20/2023), u čijem radu NALED pruža stručnu podršku. Prioriteti u radu Koordinacionog tela su: uspostavljanje jedinstvenog eKartona, efikasna implementacija Akcionog plana za digitalizaciju u zdravstvenom sistemu, unapređenje procedura za odobravanje i sprovođenje kliničkih studija lekova i procedure stavljanja lekova na tržište, kao i uvođenje sistema eBolovanje i eUput.

Izmenom **Pravilnika o obrascu i sadržini lekarskog recepta, načinu izdavanja i propisivanja lekova** („Službeni glasnik RS”, br. 74/2018, 87/2018, 47/2019, 90/2019, 150/2020, 127/2021, 134/2022, 143/2022, 2/2023) dodatno su precizirani uslovi za propisivanje leka za upotrebu, koja nije sadržana u dozvoli za stavljanje leka u promet (off-label). Izmene su izvršene u delu propisivanja koje zahteva posebnu predostrožnost. Za upotrebu leka za druge indikacije koje nisu sadržane u dozvoli za stavljanje leka u promet (off-label), propisano je da etički odbor zdravstvene ustanove u kojoj se pacijent leči mora dati mišljenje da je primena leka neophodna na osnovu konzilijarne odluke da je u pitanju najbolja dostupna terapija, u skladu sa stanjem pacijenta i prethodno urađenim analizama karakterističnim za bolest pacijenta, kao i da nema etičkih prepreka za upotrebu u skladu sa odgovarajućim protokolom lečenja.

Dopunjen je **Pravilnik o registraciji medicinskog sredstva** („Službeni glasnik RS”, br. 84/2018, 58/2021, 6/2023) čime je proširena lista postupaka koji spadaju pod izmene i dopune registracije medicinskog sredstva, tako da sada obuhvataju i postupke usaglašavanja sa propisima Evropske unije, odnosno dostavljanje ažuriranih sertifikata o usaglašenosti, kao i izmene i dopune registracije koje nemaju uticaja na sigurnost i performanse medicinskog sredstva.

Zaštita životne sredine

Vlada Republike Srbije je 2. februara usvojila **Uredbu o rasporedu i korišćenju sredstava za subvencionisanje zaštićenih prirodnih dobara od nacionalnog interesa u 2023. godini** („Službeni glasnik RS”, br. 8/2023). Ovom uredbom utvrđuju se raspored, uslovi i način korišćenja sredstava za subvencionisanje zaštićenih prirodnih dobara od nacionalnog interesa. Subvencije se dodeljuju

upravljačima na osnovu programa upravljanja zaštićenog područja za 2023. godinu, a upravljači mogu podneti zahtev za subvencije zaključno sa 31. oktobrom 2023. godine.

Vlada Republike Srbije je 16. marta donela [Uredbu o utvrđivanju Programa upravljanja vodama u 2023. godini \("Službeni glasnik RS", br. 21/2023\)](#). Uredba se odnosi na izvođenje radova izgradnje i rekonstrukcije vodnih objekata za snabdevanje vodom za piće i sanitarno – higijenske potrebe, postrojenja za pripremu vode za piće, magistralnih cevovoda i rezervoara koji pripadaju javnoj svojini, održavanje vodnih objekata za uređenje vodotoka i odbrane od poplava, navodnjavanje i odvodnjavanje vodnih objekata za zaštitu od poplava, bujica i erozije. Planirani su i radovi na sprovođenju odbrane od poplava od spoljašnjih i unutrašnjih voda i nagomilavanja leda, ispitivanje kvaliteta vode, otklanjanje havarijskih zagađenja voda, odnosno poslovi izrade tehničke dokumentacije za vodne objekte u javnoj svojini, revizije, poslovi izrada studija i projekata, poslovi koji potiču iz međunarodne saradnje u oblasti voda. Za ovu godinu su opredeljena sredstva u visini od 3,2 mlrd dinara, što je značajno manje u odnosu na prošlogodišnji budžet (4,6 mlrd dinara).

[Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom](#), koji je Vlada Srbije uvojila 29. decembra 2022. godine ni u ovom kvartalu nije prošao skupštinsku proceduru. Predlogom se definišu vrste različitog otpada i klasifikacije otpada, planska dokumenta, radni plan za upravljanje otpadom, upravljanje otpadom i subjekti upravljanja otpadom, a bliže se uređuju finansiranje upravljanja otpadom i izdavanje dozvola, monitoring, kontrola i druga pitanja vezana za upravljanje otpadom.

Energetika

Vlada Republike Srbije na sednici održanoj 16. marta 2023. godine usvojila je predlog [Zakona o izmeni i dopuni Zakona o obnovljivim izvorima energije \(„Službeni glasnik RS”, br. 40/21\)](#) koji se trenutno nalazi u skupštinskoj proceduri. Izmenama Zakona otvara se put za eAukcije, pre svega za proizvođače energije iz vetra i sunca. Predstavnici Ministarstva rudarstva i energetike su još u junu prošle godine članovima Saveza za imovinu i investicije ekskluzivno predstavili funkcionalnosti novog portala za eAukcije. S druge strane, Predlogom zakona se uvode restriktivna ograničenja u odnosu na instaliranu snagu proizvodnog objekta (solarne elektrane) kupca-proizvođača na 6,9 kW za domaćinstva i 150 kW za one koji nisu u kategoriji domaćinstva (prvenstveno pravna lica i preduzetnici), prema kojima su članovi NALED-a iskazali rezervu, smatrajući da su ograničenja postavljena neopravdano nisko i da je potrebno podizanje maksimalne snage kupaca-proizvođača vodeći računa i o ekonomskoj isplativosti investicije, kao i rasterećenju elektroenergetskog sistema.

Prema mišljenju resornog ministarstva navedena ograničenja imaju za cilj da, u slučaju domaćinstva optimizuju proizvodnju u skladu sa realnom godišnjom potrošnjom, a u slučaju kupaca–proizvođača koji nisu u kategoriji domaćinstva postoji obaveza učešća u sistemskim uslugama kako bi se omogućila fleksibilnost i sigurnost elektroenergetskog sistema. Konačno jedan od ciljeva navedenog ograničenja je i stvaranje uslova za uvođenje novog koncepta – „aktivnog kupca“ koji već postoji u Evropskoj uniji, a koji će u naš pravni sistem biti uveden izmenama Zakona o energetici, čije se usvajanje očekuje krajem ove godine. Savez je Ministarstvu uputio predloge kako da se relaksiraju predložena zakonska rešenja, a da se istovremeno sačuva stabilnost sistema. U tom smislu, sa resornim ministarstvom je dogovoreno da se kroz amandmane na Predlog zakona podignu predloženi limiti za domaćinstva sa 6,9 kW na 10,8 kW, dok je za je za pravna lica koja nisu domaćinstva usaglašeno da se u prelaznom periodu limit poveća sa 150kW na 5mW, što je svakako mnogo prihvatljivija opcija za sve one koji žele da proizvode energiju iz sopstvenih izvora.

SPROVOĐENJE PREPORUKA SIVE KNJIGE

Poseban segment Kvartalnog izveštaja posvećen je monitoringu rešavanja preporuka iz Regulatorne biblije NALED-a. Siva knjiga je redovna godišnja publikacija koja identifikuje ključne administrativne probleme privrede u Srbiji i daje konkretne predloge Vladi i nadležnim institucijama za njihovo rešavanje. Jubilarno, [15. izdanje Sive knjige](#) sadrži 100 odabranih preporuka članova NALED-a i šire stručne javnosti za smanjenje administrativnog opterećenja i unapređenje poslovnog ambijenta.

Tokom prvog kvartala nije rešena ni jedna preporuka iz Sive knjige 15, ali su preduzeti koraci i inicirani predlozi za izmene propisa, a njihovo usvajanje bi doprinelo delimičnom ili potpunom rešenju preporuka, i to prvenstveno u oblasti, zdravstva, hrane i poljoprivrede i imovine i investicija.

U martu je Vlada RS donela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tela za digitalizaciju u zdravstvenom sistemu Republike Srbije, kome će stručnu podršku pružati NALED. Među prioritetima Koordinacionog tela nalaze se i uvođenje jedinstvenog eKartona (**preporuka 3.2**), korišćenje eUputa od strane lekara specijalista (**preporuka 3.3**) i uvođenje sistema eBolovanje (**preporuka 3.8**).

Tokom prvog kvartala NALED je poslao resornom ministarstvu komentare na Nacrt izmena zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju koji se tiču uvođenja softverskog rešenja eAgrar, odnosno elektronskog registra poljoprivrednih gazdinstava i podsticaja (**preporuka 7.1**).

Kroz javnu raspravu o Nacrtu izmena i dopuna Zakona o planiranju i izgradnji prihvaćena je dugogodišnja preporuka Sive knjige o ukidanju naknade za konverziju prava korišćenja u pravo svojine (**preporuka 5.2**), kao i preporuka da se uspostavi digitalna platforma za izradu i objavljivanje planskih dokumenata - eProstor (**preporuka 5.5**).

ANEKS – LISTA USVOJENIH PROPISA

Porezi i neporeske dažbine

- [Program za suzbijanje sive ekonomije 2023 – 2025. godine \(„Sl. glasnik RS“, br. 21/2023\)](#)
- [Uredba o ograničenju visine cena derivata nafte \("Sl. glasnik RS", br. 15/2023\)](#)
- [Uredba o kamatnim stopama za koje se smatra da su u skladu sa principom "van domašaja" za 2023. godinu\("Sl. glasnik RS", 24/2023\)](#)
- [Odluka o privremenom smanjenju iznosa akciza na naftne derivate iz člana 9. stav 1. tačka 1. 1\), \(2\) i \(3\) Zakona o akcizama \("Sl. glasnik RS", 89/2022, 97/2022, 110/2022, 121/2022, 130/2022, 144/2022, 6/2023\)](#)
- [Pravilnik o porezu na dodatu vrednost \(„Sl. glasnik RS“, br. 15/2023\)](#)
- [Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na umanjenje osnovice poreza na zarade za novonastanjenog obveznika \("Sl. glasnik RS",137/2020, 6/2023\)](#)
- [Pravilnik o davanju saglasnosti na imenovanje članova organa uprave organizatora tržišta, investicionog društva, centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti i sistema odobrenih objava \(APA\) \("Sl. glasnik RS", br. 77/2022 i 18/2023\)](#)
- [Pravilnik o poreskoj prijavi o obračunatom porezu samooporezivanjem i pripadajućim doprinosima na zaradu, odnosno drugu vrstu prihoda od strane fizičkog lica kao poreskog obveznika \("Sl. glasnik RS", br. 15/2016, 20/2018, 27/2019, 67/2022 i 21/2023\)](#)
- [Pravilnik o poreskim prijavama za godišnji porez na dohodak građana \("Sl. glasnik RS", 24/2023\)](#)
- [Pravilnik o uslovima i načinu vođenja računa za isplatu javnih prihoda i raspodelu sredstava sa tih računa \("Sl. glasnik RS", 16/2016, 49/2016, 107/2016, 46/2017, 114/2017, 36/2018, 44/2018-27 \(dr. zakon\), 104/2018, 14/2019, 33/2019, 68/2019, 151/2020, 19/2021, 10/2022, 144/2022, 25/2023\)](#)
- [Pravilnik o obliku, sadržaju, načinu smještaja i popunjavanju deklaracija i drugih obrazaca u carinskom postupku \("Sl. glasnik RS", 42/2019, 51/2019, 58/2019, 65/2019, 74/2019, 96/2019,](#)

11/2020, 43/2020, 126/2020, 6/2021, 49/2021, 66/2021, 80/2021, 129/2021, 10/2022, 42/2022, 90/2022, 139/2022, 143/2022, 25/2023.)

Preduzetništvo

- [Uredba o utvrđivanju programa podrške razvoju poslovne infrastrukture \("Sl. glasnik RS", br. 11/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa standardizovanog seta usluga za mikro, mala i srednja preduzeća i preduzetnike u 2023. godini koji se realizuje preko akreditovanih regionalnih razvojnih agencija \("Sl. glasnik RS", br. 18/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa podsticanja regionalnog i lokalnog razvoja u 2023. godini \("Sl. glasnik RS", br. 18/2023\)](#)

Inovacije

- [Uredba o uslovima i načinu sprovođenja subvencionisane kupovine novih vozila koja imaju isključivo električni pogon, kao i vozila koja uz motor sa unutrašnjim sagorevanjem pokreće i električni pogon \(hibridni pogon\) \(„Sl. glasnik RS", br. 18/2023\)](#)
- [Zaključak o usvajanju etičkih smernica za razvoj, primenu i upotrebu pouzdane i odgovorne veštačke inteligencije \(„Sl. glasnik RS", br. 23/2023\)](#)

Digitalizacija

- [Strategija razvoja digitalnih veština u Republici Srbiji za period od 2020. do 2024. godine \(„Sl. Glasnik RS“, br. 8/2023\)](#)
- [Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja digitalnih veština u periodu 2023-2024. godine \(„Sl. glasnik RS“, br. 8/2023\)](#)
- [Uredba o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave \(„Sl. glasnik RS“ br. 14/2023\)](#)
- [Uredba o klasifikaciji dokumentarnog materijala sa rokovima čuvanja \(„Sl. glasnik RS“, br. 14/2023\)](#)
- [Pravilnik o parametrima kvaliteta javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga, vršenju merenja i ispitivanja i sprovođenju provere postupanja operatora elektronskih komunikacija \(„Sl. glasnik RS“ br. 23/2023\)](#)

Javne nabavke

U ovoj oblasti nije donet nijedan propis.

Imovina i investicije

- Zakon o Visokom savetu sudstva ("Sl. glasnik RS", br. 10/2023)
- Zakon o sudijama („Sl. glasnik RS“, br. 10/2023)
- Zakon o javnom tužilaštvu („Sl. glasnik RS“, br. 10/2023)
- Zakon o Visokom savetu tužilaštva („Sl. glasnik RS“, br. 10/2023)
- Zakon o uređenju sudova („Sl. glasnik RS“, br. 10/2023)
- Zakon o centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika ("Sl. glasnik RS", br. 41/2018, 91/2019, 105/2021 i 17/2023)

Hrana i poljoprivreda

- Uredba o utvrđivanju Programa finansijske podrške poljoprivrednim proizvođačima suncokreta roda 2022. godine („Sl. glasnik RS“, br. 94/2022, 123/2022, 126/2022, 139/2022, 141/2022, 2/2023, 21/2023)
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2023. godini („Sl. glasnik RS“, br. 8/2023, 21/2023)
- [Uredba o utvrđivanju Godišnjeg programa razvoja savetodavnih poslova u poljoprivredi za 2023. godinu \(„Sl. glasnik RS“, br. 21/2023\)](#)
- Uredba o vanrednoj interventnoj meri podrške proizvođačima konditorskih proizvoda za otkup mleka u prahu („Sl. glasnik RS“, br. 21/2023)
- Uredba o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja u oblasti proizvodnje prehrambenih proizvoda („Sl. glasnik RS“, br. 1/2019, 23/2023)
- Uredba o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica („Sl. glasnik RS“, 133/2022, 136/2022, 10/2023, 15/2023, 25/2023)
- Pravilnik o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava i obnovi registracije, kao i o uslovima za pasivan status poljoprivrednog gazdinstva („Sl. glasnik RS“, br. 17/2023, 102/2015, 6/2016, 46/2017, 44/2018 – dr. zakon, 102/2018, 6/2019, 6/2023)
- Pravilnik o utvrđivanju Programa monitoringa bezbednosti hrane za 2023. godinu („Sl. glasnik RS“, br. 8/2023)

- Pravilnik o podsticajima za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednog gazdinstva za nabavku kvalitetnih priplodnih grla za unapređenje primarne stočarske poljoprivredne proizvodnje („Sl. glasnik RS“, 48/2018, 29/2019, 48/2019, 25/2020, 17/2023)
- Pravilnik o podsticajima programima za unapređenje konkurentnosti za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednog gazdinstva kroz podršku podizanja višegodišnjih proizvodnih zasada voćaka i hmelja („Sl. glasnik RS“, 17/2023)
- Pravilnik o izmenama i dopuni pravilnika o IPARD podsticajima za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava („Sl. glasnik RS“, br. 84/2017, 112/2017, 78/2018, 67/2019, 53/2021, 10/2022, 18/2022, 23/2023)
- Pravilnik o IPARD podsticajima za investicije u fizičku imovinu koja se tiču prerade i marketinga poljoprivrednih proizvoda i proizvoda ribarstva („Sl. glasnik RS“, br. 84/2017, 23/2018, 98/2018, 82/2019, 74/2021, 10/2022, 23/2023)
- Pravilnik o podsticajima za sprovođenje aktivnosti u cilju podizanja konkurentnosti kroz sertifikaciju sistema kvaliteta hrane, organskih proizvoda i proizvoda sa oznakom geografskog porekla („Sl. glasnik RS“, br. 39/2018, 17/2021, 132/2021, 27/2022, 23/2023)
- Pravilnik o kodeksu dobre poljoprivredne prakse („Sl. glasnik RS“, br. 23/2023)
- Pravilnik o dodacima ishrani (dijetetski suplementi) („Sl. glasnik RS“, br. 45/2022, 22/2023)

Zdravstvo

- Odluka o obrazovanju koordinacionog tela za digitalizaciju u zdravstvenom sistemu Republike Srbije („Sl. glasnik RS“, br. 20/2023)
- Pravilnik o cenama zdravstvenih usluga na sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite („Sl. glasnik RS“, br. 88/2021, 97/2021, 109/2021, 132/2021, 47/2022, 82/2022, 123/2022, 128/2022, 1/2023)
- Pravilnik o obrascu i sadržini lekarskog recepta, načinu izdavanja i propisivanja lekova („Sl. glasnik RS“, br. 74/2018, 87/2018, 47/2019, 90/2019, 150/2020, 127/2021, 134/2022, 143/2022, 2/2023)
- Pravilnik o medicinsko-tehničkim pomagalima koja se obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja („Sl. glasnik RS“, br. 5/2020, 42/2020, 133/2020, 18/2022, 36/2022, 127/2022, 3/2023)
- Pravilnik o registraciji medicinskog sredstva („Sl. glasnik RS“, br. 84/2018, 58/2021, 6/2023)

- [Pravilnik o specijalizacijama i užim specijalizacijama zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika \(„Sl. glasnik RS”, br. 10/2013, 91/2013, 113/2013, 109/2014, 53/2018, 17/2021, 77/2022, 6/2023\)](#)
- [Pravilnik o cenama laboratorijskih zdravstvenih usluga na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite \(„Sl.glasnik RS”, br. 132/2021, 134/2022, 16/2023\)](#)
- [Pravilnik o najvišem iznosu naknada troškova za medicinsko-tehnička pomagala koja se izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja \(„Sl. glasnik RS”, br. 93/2019, 13/2020, 132/2021, 47/2022, 134/2022, 16/2023\)](#)
- [Pravilnik o nomenklaturi laboratorijskih zdravstvenih usluga na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite \(„Sl. glasnik RS”, br. 70/2019, 87/2020, 102/2020, 124/2020, 139/2020, 36/2021, 59/2021, 115/2022, 17/2023\)](#)
- [Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene službe \(„Sl.i glasnik RS”, br. 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012 \(dr. pravilnik\), 119/2012 \(dr. pravilnik\), 22/2013, 16/2018, 18/2022, 20/2023\)](#)
- [Pravilnik o Programu obavezne i preporučene imunizacije stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti \(„Sl.glasnik RS”, br. 23/2023\)](#)
- [Lista lekova koji se izdaju bez lekarskog recepta i koji se mogu reklamirati u sredstvima javnog informisanja \(„Sl.glasnik RS”, br. 2/2023\)](#)

Zaštita životne sredine

- [Uredba o rasporedu i korišćenju sredstava za subvencionisanje zaštićenih prirodnih dobara od nacionalnog interesa u 2023. godini \("Sl. glasnik RS", br. 8/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa upravljanja vodama u 2023. godini \("Sl. glasnik RS", br. 21/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Godišnjeg programa korišćenja sredstava za održivi razvoj i unapređenje šumarstva u 2023. godini \("Sl. glasnik RS", br. 23/2023\)](#)

Energetika

U ovoj oblasti nije donet ni jedan propis.

2023 NALED

Makedonska 30/VII, 11000 Beograd, Srbija
www.naled.rs, naled@naled.rs

Sva prava zadržana.

Ovim se daje dozvola za korišćenje, kopiranje i distribuciju sadržaja ovog dokumenta isključivo u neprofitne svrhe i uz odgovarajuće naznačenje imena, odnosno priznavanje autorskih prava NALED-a. Analize, tumačenja i zaključci izneti u ovom dokumentu ne moraju nužno reflektovati stavove predstavnika Izvršnog ili Upravnog odbora NALED-a. Svi naponi su učinjeni kako bi se osigurala pouzdanost, tačnost i ažurnost informacija iznetih u ovom dokumentu. NALED ne prihvata bilo kakav oblik odgovornosti za eventualne greške sadržane u dokumentu ili nastalu štetu, finansijsku ili bilo koju drugu, proisteklu iz ili u vezi sa korišćenjem ovog dokumenta.